

Izhaja razen ponedeljka in dneva po
prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravlništvo:

Ljubljana, poštni predal šte. 168.

Številke za telegrame: »Naprejek«, Ljubljana.

Čekovni račun št. 18.807.

NAPREJ

Stane mesečno Din 25—
za inozemstvo Din 35—

Oglasi:

Prostor 1x55 mm 60 par. Mali oglasi: beseda
60 par, najmanj 5 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne
prišteje. — Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne prosto.

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja začasno le enkrat na teden in stane mesečno 6 dinarjev.

Letnik VII., šte. 36.

Četrtek

„Naprejek“ številka

izhaja kot tednik:

LJUDSKI GLAS

Glasilo

Kmetko-delavske zveze

Stane letno 72 Din — mesečno 6 Din

Lovro Klemenčič:

Srbska socialna demokracija in njena politika.

Revolucionarne internacionalne socialiste je zadržalo odločno postopanje in pravilna politika srbske soc. dem. stranke v letih 1912, 1913 in 1914, ko je v Srbiji kar besnela v nacionalnem navdušenju. Takrat je namreč srbska soc. dem. stranka odločno nastopila proti vojni politiki buržuazije in je postavila sijajen zgled socialistične načelnosti, silno pa je osramotila tiste voditelje socialističnih strank v drugih državah, ki so izdali socialistična načela in so postali med vojno poslušno orodje imperialističnih razbojnikov.

Ali med vojno je srbska socialna demokracija izgubila svoje najboljše ljudi in zaupnike. Tov. Dim. Tucović je padel na fronti, Dušan Popović je umrl, Ilija Milkić je bil prisiljen ostati v emigraciji.

Razen tega je bila srbska soc. demokracija po prevratu, to je po nacionalnem zedinjenju, v težki situaciji: nacionalno zedinjenje v skupno državo Srbov, Hrvatov in Slovencev je prišlo brez vojn in je postavilo vodstvo soc. dem. stranke pred celo kopico težkih vprašanj. Predvsem je stopilo v ospredje nacionalno vprašanje, potem pa agrarno, o katerem srbska soc. demokracija prej ni tako mnogo razmišljala, ker je meščanska revolucija dala v stari Srbiji zemljo kmetom. Poleg teh dveh vprašanj, s katerima se je morala začeti baviti, ker jih buržuazija ni mogla rešiti, se je pojavilo ustavno vprašanje.

Tudi internacionalno vprašanje ter problem proletarske države se je z vso silo pojavil pred srbsko socialno demokracijo posebno radi tega, ker je bila v sosedni madjarski državi proglašena sovjetska delavsko-kmečka republika. Poleg vseh teh važnih vprašanj pa je bilo nešteto praktičnih nalog, ki jih je bilo treba takoj izvršiti, predvsem je bilo treba združiti ves jugoslovanski proletarijat; iz 8 popolnoma samostojnih pokrajinskih strank in kakih 10 samostojnih medstrokovnih zvez je bilo treba napraviti eno samo politično stranko in eno samo strokovno centralno organizacijo.

Že iz naštetega je razvidno, pred kako težkimi vprašanji je stala srbska in seveda tudi hrvaška in slovenska soc. demokracija neposredno po vojni.

Srbski socialni demokraciji je pripadla težka in častna naloga že radi njene slavne tradicije, pa tudi radi politične važnosti srbskega proletariata v prestolici, da stopi v reševanju naštetih vprašanj in nalog v prve vrste jugoslovanskega proletariata.

Ta naloga je bila toliko težja, ker se je nahajal srbski proletarijat neposredno po vojni v strašnem ekonomskem stanju: železnice porušene, druge prometne naprave tudi, poljedelstvo zapuščeno, industrija, obrt in trgovina silno razrušene, skratka: popolna gospodarska ruševina je bila v deželi. Mesta so bila polna brezposelnih demobiliziranih vojakov-delavcev in kmetov, ki so bili brez zaslužka, brez stanovanj in brez organizacije.

V taki situaciji so padli srbski soc. demokraciji v hrbet voditelji hrvaškega in slovenskega proletariata z vstopom v reakcionarno vladu, z vstopom v reakcionarni začasni parlament, ki ga ni izvolilo ljudstvo, z ministerializmom torej, ki ga je srbska soc. demokracija enodušno obsodila, kar ji je v veliko čast.

V takem položaju je imela srbska socialna demokracija svoj prvi kongres o Veliki noči leta 1919., nazvan kongres zedinjenja. Na tem kongresu pa je bil prav slabo zastopan hrvaški proletarijat, a slovenski — v veliko našo sramoto — je samo od daleč gledal na ta kongres.

Ta »kongres zedinjenja« pomeni za srbsko socialno demokracijo zgodovinski napredek. Navzlic raznim strujam je politično združil ves srbski in velik del hrvaškega organiziranega proletariata.

Politično in strokovno bi bil moral nadaljevati to veliko delo politični in strokovni kongres v Vukovaru l. 1920.

V Vukovaru so bili prvič skupaj zastopniki organiziranega srbskega, hrvaškega in slovenskega proletariata. Ta kongres pa je pokazal duhovno neenotnost proletariata, ki se je večala s krepkejšo reakcijo. Del srbskih zastopnikov se je oddvojil, pridružil se jim je del hrvaških in slovenskih delegatov. Strokovni kongres je bil prepovedan. Tako je ostalo mnogo vprašanj nerešenih.

Pri volitvah v konstituantu, pri katerih je proletarijat nastopil povsod izven Slovenije kompaktno in dosegel velik uspeh — 240.000 glasov — se je začela poostrena kapitalistična ofenziva z »Obznanom«. Baš v ta čas pade razkol med srbsko socialno demokracijo. Opozicija iz vukovarskega kongresa, ki se je poskušala konstituirati kot frakcija s svojim »manifestom opozicije«, je bila kompaktno izključena iz Komunistične stranke Jugoslavije in se je konstituirala v samostojno socialistično stranko.

Razkol se je razširil tudi med strokovnimi organizacijami, ki so se pozneje zbrale, in sicer desničarske v Glavnem radniškem savezu, a levičarske v Centralnem radniškem sindikalnem odboru.

Politiko srbske socialistične stranke so žal vodili in jo še vodijo skrajni desničarji, ministerialisti, a tudi vodstvo v komunistični stranki so dobili v roke z raznimi manevri skrajni levičarji, ki pa to dejansko niso bili vedno.

Marksistična sredina — Marković, Lapčević i. dr. so bili potisnjeni v ozadje. Pod vodstvom skrajnih desničarjev in levičarjev je srbska socialna demokracija razpadla v nekoliko frakcij in zgubila skoro vse pristaše, dasi se je industrijski promet v Srbiji zopet opomogel in v primeri s predvojnimi časi celo zelo razvil.

V zadnjem času skušajo manevrirati z obeh strani za strokovno zedinjenje. Za to se je najbolj zavzemal Života Milojković, ki je iz neznanih vzrokov zapustil komunistično stranko in začel izdajati »Radniško Jedinstvo«. Ta list napada vse politične frakcije brez izjeme kot koterije, a povečuje strokovno zedinjenje, ki naj bi bilo politično neodvisno. Skrbno se

ogiblje socialističnega in komunističnega imena.

Kaj hoče »Radniško Jedinstvo«, ni jasno. Če se bori proti vsem političnim frakcijam zato, da organizira svojo neodvisno politično frakcijo, je to velika nedoslednost. Če se pa bori za popolno politično neodvisnost strokovnih delavskih organizacij, potem je na napačni poti: ta pot je voda na mlin buržuazni politiki v strokovnih organizacijah.

Ni čudno, da je tako delo za zedinjenje rodilo nov razkol, a ne zedinjenje. Neodvisni sindikati so se zopet razklali. Tako je to nenačelno zedinjevanje dovedlo do razkola: mesto dosedanjih dveh strokovnih central, imajo zdaj v Srbiji tri.

Tako je srbska socialna demokracija zašla v še večjo krizo, ki bo trajala tako dolgo, dokler se proletarska zavednost in marksistično znanje srbskega proletariata ne dvigne tako visoko, da bo spoznal, da brez politične stranke, brez organizirane socialistične avantgarde tudi ni napredka v strokovnih in ostalih pomožnih proletarskih organizacijah. Zavedni in organizirani marksistični proletarijat na Slovenskem želi, da bi se to zgodilo čimprej. Vendar je naše mišljenje, da bo zavednost rasla počasi. Velik del proletariata je pri nas v mrežah klerikalne ideologije, v Srbiji pa v mrežah nacionalistične. Brez pravilne rešitve nacionalnega in ustavnega vprašanja se ta nacionalistična ideologija ne da iztebiti. Tudi ne brez boja. Da bi se pa ta boj bojeval v naših razmerah pravilno, bi se morali marksisti organizirati in javno nastopati ter se boriti za svoje nazore pred organiziranimi delavci najprej, potem pa pred množico.

Srbski proletarijat s svojo slavno revolucionarno tradicijo bo brez dvoma našel pravo pot. Različni puči ovirajo najbolj napredovanje po pravi poti. Kakor hitro bo zavednost organiziranega proletariata tako visoka, da bo onemogočen vsak puč v organizaciji, potem bo hitro prišlo ne samo do združenja srbskega proletariata, temveč tudi do združenja najzavednejših proletarskih organizacij v vsej državi SHS.

Kongres socialistične Internacionalne.

Jasno je, da ne moremo o tem kongresu tako izčrpno poročati, kakor zasluži. Že radi prostora, ki nam je na razpolago, je to nemogoče, a drugi vzrok je, da smo navezani na obširnejša in natančnejša poročila inozemskih socialističnih listov. Zato bomo seznanili naše čitatelje predvsem z vsebino najvažnejših resolucij, nato z nekaterimi važnimi izjavami različnih delegacij na kongresu in končno bo sledilo nekaj kritičnih opazk. Res je težko biti povsem objektivni v takem poročilu, a poročati na tak način, kakor je to storil »Delavsko-kmetijski list« že drugič — prvič o kongresu francoske socialistične stranke, v zadnji številki pa o kongresu Internacionalne — je politična in novinarska brežvestnost prvega reda.

Kongres Internacionalne se je začel 22. avgusta in je končal 28. avgusta. Na kongresu je bilo zastopanih 40

strank iz 31 dežel po 344 delegatih in 69 gostih, ki niso imeli pravice do glasovanja. Socialistično partijo Jugoslavije, ki je priključena londonski socialistični Internacionalni, je zastopal dr. Topalović. Zanimivo je, da je n. pr. na Češkem 5 socialističnih strank, ki so vse priključene Internacionalni, na Poljskem tri itd. V vseh strankah, ki so bile zastopane na kongresu, je organiziranih okoli 7 milijonov članov, pri volitvah pa so dobile te stranke okoli 28 milijonov glasov. Seveda te številke še ne povedo vsega, ker so v različnih državah različne volilne pravice, različne pa tudi organizacije strank.

Glavno delo je izvršil kongres v več odsekih, v katerih so sestavili tudi resolucije, ki so bile potem na plenarnih sejah sprejete. V teh odsekih je prišlo večkrat tudi do precejšnjih sporov med različnimi delegacijami.

Najprej je prišla pred plenum Internacionalne resolucija o brezposelnosti. Glavna vsebina: Kongres opozarja vse priključene stranke na sledeče: 1. treba je izvesti zakomito z jamčene brezposelne podpore. Država in družba sta dolžni prispevati podpore za tiste, ki so brezposelni. Organizirati se mora delavni trg z ustanovitvijo posredovalnic za delo. Pri tej organizaciji in pri razdeljevanju brezposelnih podpor morajo imeti strokovne organizacije odločilen vpliv. Šurnik se mora strogo izvajati, prav tako mora biti sobotni popoldan povsod prost.

2. Z nacionalnimi in internacionalnimi zakonitimi in upravnimi ukrepi je mogoče odpraviti zlo, ki ga povzroča sezonska brezposelnost. Treba je tako organizirati zaposlenost, da niso nekatere stroke brez posla, dočim so druge prezaposlene, treba je tudi zaposliti delavstvo v deželah, kjer je pomanjkanje delavcev.

3. Z izseljevanjem se kongres ne more izčrpno baviti, opozarja pa na važnost tega vprašanja pri pobijanju brezposelnosti. Vendar pa morajo biti v vseh deželah delavni pogoji za vse delavce enaki in izseljevanje se mora vršiti na širokem internacionalnem temelju. Socialistična in strokovna internacionala naj skupno proučita problem izseljevanja in formulirata rešitev na praktičen in izvedljiv način.

4. Zadnji čas je bilo izdelanih mnogo predlogov, da naj bi se rešile periodične gospodarske krize s tem, da bi se izdelali načrti za javna dela za daljšo dobo naprej. Gradnjo železnic in drugih javnih del je treba smiselno urediti. Taki načrti zaslužijo vso pažnjo delavskih strank. Kapitalističnim organizacijam je treba vzeti iniciativo in vodstvo, da se javnih del ne polasti kapitalistična spekulacija, preračunana samo na profit. Eksekutiva Internacionalne se opozarja na izvedbo bojkota tistih produktov, ki so bili izdelani v podjetjih, ki se ne drže določb washingtonskega dogovora o šurniku.

5. Vse akcije pa morajo ostati brez uspeha, če ne ozdrave denarne razmere. Finančna komisija Zveze narodov se bo morala vedno bolj intenzivno baviti s tem problemom, njene

kompetence se morajo razširiti, da bo lahko uspešno pomagala deželam, kjer je valuta padla. Kongres podurja izrecno, da ta pomoč ne sme biti vezana na pogoje, ki povzročajo stalno ali začasno zmanjšanje ali odpravo demokratičnih vladnih oblik ali pa pripravljajo pota finančni diktaturi. (!)

6. Ustvaritev stabilnega in širokega svetovnega trga ni mogoče združiti s sistemom visokih zaščitnih carin, ki se na tako nevaren način razširja. Kongres zahteva, da se gospodarski sistem kolonialnih dežel in predvsem onih, ki stoje pod mandatom velesil, ne izroči popolnoma egoizmu gospodujočih držav. Zahteva do držanje socialne zakonodaje v teh deželah, trgovina z življenjskimi potrebščinami in najvažnejšimi sirovinami naj se odtegne monopolizaciji. Pravično razdelitev teh življenjskih potrebščin in stalne cene naj zagamčijo obširne internacionalne zveze s pomočjo vlad in pod kontrolo Zveze narodov, ki bodo stopile v stike z organizacijami producentov in organizacijami konsumentov predvsem pa z delavskim združništvom.

7. Kongres ugotavlja, da vsi prej opisani ukrepi za zmanjšanje brezposelnosti stremijo za večjo družabno kontrolo nad gospodarskim udejstovanjem. Opozarja na to, da bo mogoče odpraviti brezposelnost do konca šele tedaj, ko bo ta kontrola popolna in ko bo definitivno izginil produkcijski sistem, ki hoče samo individualni profit in bo v socialističnem gospodarstvu zavzel njegovo mesto sistem produkcije v korist družbe.

(Dalje prih.)

Razno.

Politični položaj se v državi ni nič spremenil. Ministri so se razkropili po vsej državi, parlament ima itak počitnice, pojavljajo pa se glasovi o združitvah raznih kapitalističnih strank. Žerjavovi demokrati nameravajo baje vstopiti v radikalno stranko in se polastiti njenega vodstva na Slovenskem. Davidovičeva demokratska stranka se pripravlja, da sprejme Spahovo muslimansko stranko vase, slovenski klerikanci imajo pa baje notranji spor, del njihovih voditeljev sili v vlado, drugi del pa neče o tem nič slišati — če je res. Res pa je, da je obljubil dr. Gosar pred volitvami reorganizacijo klerikalne stranke, po-

stati bi morala bolj demokratična, a doslej še ni bilo nič slišati o kakikar reorganizaciji, čeprav je že dolgo, kar so bile volitve.

Vojna vojni! Pregledal sem knjigo »Krieg dem Kriege«, ki jo je izdal Ernst Friedrich v založbi »Freie Jugend«, Berlin C II., Parochialstrasse 29 (Internationales Haus). Poznam vojno, vsa leta sem jo gledal, pa vendar so te slike silno vplivale name. To je knjiga, o kateri ni mogoče trditi, da imamo popisov svetovne vojne že preveč, kakor se to lahko trdi o večini tozadevne literature. Zlasti vpliva ta knjiga zato, ker obsega večinoma le fotografije, torej objektivno resnične slike. Vendar se bojim, da bo ta knjiga pri nezavednih ljudeh vzbudila še večje sovraštvo do »sovražnih« narodov, namesto do pravih krivcev, do militarizma, nacionalizma, imperializma itd. Kdo plačuje danes kazni za opustošenje, ki jih je zakrivil Wilhelm II. in njegova kamarila, posvečena od klerikalizma? Kdo plačuje? Nemško ljudstvo! Nemški delavci delajo po 9 ur na dan, 1 uro »za domovino«. Ta domovina pa je mednarodni kapital, ki ima dobiček od nemških reparacij (popravljanja, pokore) v dvojni meri: 1. od tega, kar nemški delavci naredijo in 2. od tega, ker morajo delavci drugih držav zaradi brezposelnosti delati ceneje (Nemci naredijo preveč). Wilhelm II. pa se ima dobro, on ne dela niti 8 ur, on sploh ne dela, on je vzvišen nad delom, nad reparacijami, nad pokoro. Edino delo, ki ga vrši, je misel na revanšo: kako bi prišel s pomočjo nemških nacionalistov zopet na tron, kako bi storil zopet enotno fronto, ki bi šla za njegovo slavo krvavet v novo vojno. Tatove izpuščajo, tatiče pa obešajo. Kdor ukrade žemljo, je zaprt, kdor pa ukrade milijardo, mu postavijo spomenik zaradi »genialnosti«. Kdor ubije človeka, ga obesijo (če ni orjunaš), kdor ubije milijon »sovražnikov«, ga slavijo v pesmih. Če bi bil Wilhelm II. zmagal, bi se mu priklanjalo vse človeštvo.

Za Konsumno društvo za Slovenijo je glavni slovenski socialistični list »Socialist«. Če se bo jutri rodil kak »šviga-švaga«, ki bo bolj mavričen, kakor »Socialist«, bo seveda ta postal glavni »socialistični« list. Kar tako naprej naj Konsumno društvo pridno pridobiva z lažmi »Socialistu« inserate. Priporočamo mu, naj tudi sam inserira in naj v svojem inseratu navede cene življenjskih potrebščin in debelo pripiše: »Vse ceneje nego drugod.« Potem bo »Socialist« kmalu dobil več inseratov, ker bodo trgovci kar za »špas« radi dali »Socialistu« inserat s cenami življenjskih potrebščin, ki so res ceneje nego v konsumu. Konsum pa naj le pridno kupuje klobase po 4 in naj jih prodaja po 10 Din, da bo tako temeljito zasedurana dosmrtna pogodba prevzvišenim »nažajfanim« žrtvam direktorija. Saj gre za stvar in za potrebo, ne za dobiček...

Da se je strokovno zedinjenje ponesrečilo, je kriv po mnenju »Radniških novin« vpliv od zunaj, in sicer iz Moskve. Seveda to glasilo SPJ primerno kriči proti temu »tujemu

vplivu«, dočim se prav nič ne zgraža nad tujim vplivom, ki mu podlega njegova lastna stranka. Če SPJ »iz višjih strankinih ozirov« ne sme napatati sam. demokratov, se zdi to »Radniškim novinam« popolnoma prav. Tudi se jim zdi prav, če vodijo »zedinjene« strokovne organizacije sami partijaši, to je generali SPJ. Take strokovne organizacije se jim zdi popolnoma »neodvisne od politike« in tako zedinjenje smatrajo za »odkritosrčno«. Tukaj ne vidijo nič tujih vplivov. — Delavstvo pa ni več tako nerazodno, da bi se dalo voditi od kakršnihkoli tujih vplivov, ampak hoče res odkritosrčno zedinjenje, ki se da doseči na ta način, da se vrši javna debata o tem, kaj je prav in kaj ne. Ni res, da je vse napačno, kar delajo v Moskvi, kakor ni res, da je vse napačno, kar dela SPJ. Pavšalno obsojanje je resnega človeka nevredno, delavcem pa še posebno škoduje, ker se potem navadijo obojati vse križem in govoriti, da »so vse stranke enake«. Če bi bile vse stranke enake, bi jih sploh ne bilo! Enake postanejo šele potem, če se združijo, če naredijo enotno fronto, kakor sta jo n. pr. naredila zdaj Prepeluh in Pucelj. Socialistična in komunistična stranka se pa na tak način ne moreta združiti, v tem slučaju bi delavci res lahko rekli, da so socialisti postali odvisni od moskovskega denarja, komunisti pa od socialpatriotskih ministrov. Delavci bi obojim obrnili hrbet. V delavski stranki ne sme biti nikakega tujega vpliva, vse mora biti v rokah članov samih, nesoglasja se morajo pa javno obravnavati, da se delavstvo lahko izreče za to ali ono. Zlasti o razrednem boju bo treba javne debate, da ne bodo komunisti mislili, da se dela razredni boj z Makučevim pajsarjem (kolom), socialpatrioti pa, da se dela z združnim in bančnim denarjem.

Ako hočeš biti vztrajen in močan, jej hrano, ki dovaja tvojemu životu dovolj redilnih snovi. Prvo mesto med tako hrano zavzemajo makaroni in špageti tovarne »Pekate«, ki so napravljene iz jaje in mleka. Dobijo se v 1/2 kg zavojih.

Palico smo našli dne 19. julija o priliki izleta na Mrzlico. Kdor jo je izgubil naj sporoči popis uredništvu »Napreja« v Ljubljani, p. p. 168.

Enostavnejše in cenejše prati to naj bo geslo za prihodnje pranje. Neprijetno in trudapolno pranje na perilni deski ni samo muka, ampak je tudi mnogo dražje. Uporabljajte »Persil«. Perilo je treba samo nekoliko časa kuhati, pa je čisto in brez madežev. Da pa dosežete popoln in lep učinek, uporabljajte »Persil« brez priloženih in se držite natančno navodila za uporabo.

Kam vodi nenačelna enotna fronta?

Namesto zedinjenja — nov razkol. — Dva »Organizovana radnika«. — Dva CRSOJ.

Kompromisarska in oportunistična politika za zeleno mizo rodi vselej slabe posledice. Toda še nobena ni tako hitro in tako očito pokazala napačno politiko socialističnih pučistov z desne in leve, kakor enotna fronta med strokovnima centralama Glavnim radniškim savezom Jugoslavije

(GRSJ) in Centralnim radniškim sindikalnim odborom Jugoslavije (CRSOJ).

Že par mesecev oznanja desničarsko in levičarsko ekstremno časopisje z velikanskimi črkami in bobnečimi napisi: Zgodovinski čin, Največji čin v zgodovini jugoslovanskega proletariata itd. pogajanja zelene mize v Beogradu. Mi smo nezaupljivo gledali na to tajno diplomacijo in smo dali prav Pavlu Pavloviću, da se morajo voditi razgovori o združenju javno pred delavstvom in načelno, a ne za zeleno mizo in oportunistično. Ne smemo pozabiti na stare račune in stare zločine, temveč uvesti moramo javne račune, stare zločine in tatvine javno pokazati, ukradeno pa vrniti lastnikom.

Čudimo se, da sta tako izkušena proletarca, kakor n. pr. Janko Petković in Života Milojković nenadoma za to, da se stari zločini pozabijo. Proletarska demokracija je druganča ko buržujska. Buržuazija odkupi v kapitalom razne zločine in grehe svojih voditeljev, proletariat pa mora odločno in brezobzirno pognati iz svojih vrst vse tiste, ki so si prisvojili proletarske domove, tiskarne in knjigarne in so si s puči osvajali blagajne proletarskih organizacij.

Z velikim pompom in frazami so proklamirali »edinstvo«. A zelena miza je delala brez proletariata. Zavedni srbski in hrvaški proletariat noče nič slišati o zedinjenju brez načelnega temelja, brez razrednega boja, brez proletarske demokracije, brez enotne proletarske stranke.

Zato tudi niso dosegli zedinjenja, temveč ponoven razkol. Razklale so se neodvisne strokovne organizacije. Namesto ene same strokovne centrale, imajo v Beogradu kar 3!

Nimamo še povsem natančnih informacij o vsej zadevi, vendar posnemamo lahko iz časopisov, ki jih je vsak dan več »Organizirana radnika« izhajata dva, eden se tiska v Topolovčevi tiskarni, da so dosegli namesto združenja nov razkol.

Slovenski proletariat se iz tega primera zopet lahko nauči, kam vodi demagogija, kam vodi oportunizem, kam vodi politika ekstremistov v frazah, a v dejanjih največjih oportunistov. Zato se bo zavedni proletariat upravičeno in utemeljeno še bolj oklenil svoje proletarske stranke in »Napreja«, ki kaže v splošni zmešnjavi edino pravo pot proletarskemu gibanju. Načelo javnosti, načelo javnih obračunov, načelo progresivnega davka, načelo proletarske demokracije in razrednega boja so osnovna načela, brez katerih ni zavednih organizacij.

Na razvalinah strokovnega edinstva kličemo: Živelo strokovno in politično zedinjenje na socialističnem temelju, na temelju razrednega boja! Živel »Skupni dom«!

Iz stranke.

Za gospodarsko osvoboditev delavskega razreda. 1% svojega zaslužka, to je od vsakih 100 Din 1 Din daj na stran v korist sebi in družbi. Iz malega raste veliko. 10—15 Din na mesec je malenkost, s časom pa postane veliko. »Sloga« ne zbira kapitala za »dosmrtno« pogodbo in za

Memento proletariatu!

Ob vznosu Sv. Trojice, na stari cesti na Vrhniki, je živel preprost opekarniški delavec Šušteršič, po domače so mu rekli Berlinčkov, ki je bil za tiste čase toliko »nenavaden« med svojimi sotrpini, da je dobil iz marksističnih naukov tisto nado, tisto vero in upanje v boljšo bodočnost, ki je neobhodno potrebna vsakemu idejnemu borcu. Starejši opekarniški delavci se še spominjajo njegovih besed, ki jih jim je pred 30 leti večkrat ponavljal, da »bo še sijalo solnce visoko na nebu, ko se bodo vračali delavci domov iz tovarne«. Delavci so bili takrat namreč pravcati sužnji svojih gospodarjev, delali so ko črna živina od zore do mraka, od leta do leta, od zgodnje mladosti do pozne starosti, če jim ni že prej pretrgala smrt nit življenja. Zapuščali so svoje delo takrat, ko se je oglasil zvon iz stolpa cerkve na Sv.

Trojici in oznanjal »Ave Marija!« Strmé so poslušali delavci Šušteršiča, zmajevali so z glavami, verjeli niso lepim besedam, imeli so ga za »prismojenega« človeka, psovali so ga z brezvercem, ki uči krivo vero. Seveda je istotako zasmehovala Šušteršiča takozvana podeželska inteligenca, za katero so bile nove socialistične ideje neizvršljive in hudo nevarne buržuaznemu družabnemu redu.

V drugih kulturnih državah, kjer je začelo misliti delavno ljudstvo s svojo glavo brez posredovanja bankirjev in fabrikantov, veletrgovcev in drugih kapitalistov, popov, menihov in slične gospode, se je med tem že začelo razvijati delavsko razredno gibanje in proletariat si je priboril v nešteti bojih pravico združevanja v svojih organizacijah, znižanje delavnega časa, pripoznanje socialistične stranke, volilno pravico in nešteto drugih pravic in socialnih pridobitev. Odmevi proletarskega gibanja v dru-

gih državah so prinesli po razsulu centralnih evropskih držav tudi delavstvu v Jugoslaviji osemurnik v tovarniških in obrtnih podjetjih in razne druge koncesije, katere je buržuazija dovolila jugoslovanskemu proletariatu iz strahu pred njim. Delavno ljudstvo v Jugoslaviji je triumfiral, ker je živelo v zmoti, da je že zmagalo. Toda ni stalne pridobitve brez truda in napora. Navdušenje je bilo posebno takrat veliko, ko je proletariat šel prvič v volilni boj pri volitvah v konstituanto. Kdo se je izmed vrhnjskih sodrugov ne spominja onega trenutka, ko smo pripeljali našega 84 let starega in že onemoglega sođr. Šušteršiča na volišče? Z rosnim očesom, trepetajoč od radosti in ne oziraje se na ostale volilne škrinje je spustil volilno kroglico v škrinjo socialistične stranke. Njegovo prerokovanje se je izpolnilo, »delavstvo se je vračalo z dela domov že ob času, ko je sijalo solnce visoko na nebu.« Dve leti po-

zneje je sođr. Šušteršič umrl in zavedni vrhnjski proletariat je spremil svojega starega borca k poslednjemu počitku.

Ne daleč od Šušteršičeve hiše pod Sv. Trojico je zagledal luč sveta in živel svojo mladost nekako v tistih časih naš Ivan Cankar. Tudi mladi Cankar je poznal starega Šušteršiča in slišal njegove nauke. Česar preprosti Šušteršič ni znal: izraziti svoje misli in svoje ideje v lepi umetniško pisani besedi, to je napisal Cankar v svojih delih. Živela sta oba s proletariatom, ki pa ni znal ceniti nobenega po zaslužku. Dasi vrhnjska rojaka, sta ostala vrhnjskemu proletariatu tuja. Ko je Cankar uvidel, da se proletariat ne more otresti suženjskih spon, v katere ga je vkovala pred stoletji fevdalna ter cerkvena gospoda, je napisal »Hlapca Jerneja«, »Hlapce« in mnogo drugih del, ali proletariat je malo čital njegove spise, ker jih deloma še danes ne razume. Koliko je

mastna korita, kakor konsum, temveč za gospodarsko osamosvojitve delavskega razreda. Vse sedanje »delavske« gospodarske institucije so v kapitalističnih vodah, ker jih ne vladajo delavci, ampak si je kapitalistično sorodstvo znalo zajamčiti svoje postojanje. V konsumu, v »Delavskih domovih« (Trbovlje, Hrastnik, Jesenice itd.), »Jugometaliji«, Delavskih pekarnah itd. — povsod so nad voljo delavstva, ki je svoje deleže vplačalo, izvedene »Obznanke« — zakoni o zaščiti korit. Delavci in delavske družabne koristi ne pridejo do veljave. 39 delegatov se mora ukloniti volji 13 članov načelstva. To je enaka demokracija kakor pri Trboveljski, pri bankah in sploh pri vseh kapitalistih. Od teh zavodov torej delavski razred ne more pričakovati gospodarske osamosvojitve. Treba je, da delavstvo samo uresniči Marksove besede: »Rešitev proletariata je delo proletariata samega.« Zato, kdor je marksist, naj ne odlašaj, začne naj sam takoj in naj s svojim zgledom pridobiva še druge. Vlagaj redno vsak mesec 1% svojega zaslužka kot hranilno vlogo v »Slogo«. Zase in za družbo, za svoj lastni napredek in za napredek delavskega razreda. Zmagali bomo z združenimi močmi, pa brez kapitalistov. (Kdor še ni član »Sloge«, naj plačuje 1% najprej na račun deleža, ki znaša 50 Din in 2.50 pristopnina.

TISKOVNI SKLAD.

Od 1. januarja do 29. avgusta 1925 nabrano	Din 3380.09
Ivan Bizjak, Krško	Din 3.50
Andrej Hofer, Ljubljana	Din 2.—
Karel Kisovec, Ljubljana	Din 2.—
Viktor Vuk, Tržič	Din 10.—
Ignac Ahačič, Tržič	Din 10.—
Alija Čatovič, Tržič	Din 5.—
Ivan Destovnik, Tržič	Din 1.50
Alojz Leskošek, Tržič	Din 5.—
Josip Novak, Tržič	Din 5.—
Franc Hafner, Tržič	Din 2.—
Anton Dornig, Tržič	Din 5.—
Janez Zadnikar, Tržič	Din 3.—
Josip Kavčič, Tržič	Din 3.—
Konrad Sarabon, Tržič	Din 2.—
Josip Gros, Tržič	Din 2.—
Josip Osebek, Tržič	Din 3.—
Franc Arnold, Tržič	Din 5.—
Ivan Kosmač, Tržič	Din 2.—
Janez Stacin, Tržič	Din 5.—
Feliks Gantar, Tržič	Din 3.—
Ivan Gantar, Tržič	Din 3.—
Ivan Košir, Tržič	Din 5.—
Matevž Istinič, Tržič	Din 3.—
Anton Hribar, Tržič	Din 2.—
Jože Bukovnik, Tržič	Din 3.—
Franc Mulej, Tržič	Din 2.—
Peter Pogačar, Tržič	Din 3.—
Avugust Korun, Tržič	Din 2.50
Anton Ahačič, Tržič	Din 3.—
Alojz Stefe, Tržič	Din 5.—
Jožef Markič, Tržič	Din 2.—
I. Zaplotnik, Tržič	Din 2.—

Skupaj Din 3512.50

Obračunajte zbirke z nabiralnimi polami! s Prispevek po 75 Din, ki ga je glasom tabele, objavljene v zadnjem »Napreju« plačal neki sodrug v Mežici za mesec julij, je izreden prispevek, ker je imel ta sodrug Julija neki izreden dohodek. Da ne bo kdo

mislil, da je v Mežici pristopil kak tako dobro plačan človek; ljudje z visokimi zaslugi se naših organizacij bojijo.

s Vrhniku. V nedeljo 6. t. m. ob 8. dopoldne bo običajni članski sestanek vrhniške kraj. politične organizacije SSSJ in KDZ, kjer se bodo sprejemali tudi novi člani. Zaradi popoldanske občinske seje se bodo sprejemali dopoldne samostojni predlogi za sejo. Udeležba članov obvezna. Kdor se ne mara udeležiti popoldanske prireditve »Svobode«, naj se udeleži kot poslušalec občinske seje, da kontrolira delovanje naših občinskih odbornikov! — Kraj. politična organizacija SSSJ in KDZ na Vrhniku.

Priporočamo tvrdko

Josip PETELINC

Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika za vodo.

Najcenejši nakup

nogavic, žepnih robcev, brisalk, klova, belega in rujava platna, šifona, kravat, raznih gumbov, žlic, vilic, sprehajalnih palic, nahrbtnikov, potreščin za šivilje, krojače, Solingen škarij za prikrivanje in za obrezovanje trt.

Na veliko! Na malo!

Ali je Zveza delavskih žen in deklet kristanovska ali ne?

Kapitalizem daje moč v roke lastnikom denarja, socializem pa organizacijam.

Vendar zato še ni vsaka organizacija socialistična. Tudi kapital organizira in banke same so tudi organizacije. Ljubljanska kreditna banka n. pr. je narodna organizacija, njene delnice so v rokah narodnjakov in marsikdo je mislil v svoji naivnosti, da bo vedno tako ostalo. A prišel je mednarodni kapital (recimo dunajska Länderbanka), najel si je par agentov in kupuje delnice iz narodnih rok. Narodne roke so namreč narodne, dokler ne pride kak prijazen gospod z narodnim znakom in ponudi za delnice več nego jih narodni lastnik ceni. Narodnjak jih proda, kajti dobičku se je težko ustavljati, zlasti če jih kupuje tako prijazen gospod.

Da je ta gospod agent, tega narodnjak ne ve, če bi pa vedel, bi mu jih vse eno prodal, češ, če bi jaz ne vzel dobička, ga bodo vzeli drugi. Na občnem zboru bo imela Länderbanka večino delnic in s tem večino glasov in naša narodna banka bo postala protinarodna. Zavedno delavstvo ve, da banke ne zaslužijo imena organizacije.

V organizacijah se morajo šteti glave, ne denar. Večino ima večina glav, ne večina denarja. Človek ne sme veljati toliko, kolikor plača, ampak toliko, kolikor s svojim umom razume. Kdor išče v organizacijah večino, si jo mora pridobiti z idejo, ne z zlatom.

A ideja se da tudi zlagati. Koliko lažnivih idej straši po svetu! Le pogledajte n. pr. idejo združenja! Največji razdirači trgujejo s to idejo kar na debelo!

Zato je socializem postavil zahtevo zavednosti. Vsak član mora idejo sam razumeti in izvrševati, ne pa verjeti v idejo voditeljev. Anton Kristan je bil socialist in kot tak je postal minister in njegov ministerializem in korupcionizem je razbil organizacije, ki so šle za njim, ker so verjele njegovi ideji, namesto da bi idejo same izvrševale. Če bi jo izvrševale, bi ne bilo ministerializma in razdora po njem.

Odkar so pa organizacije zavedne, odkar same vršijo program in odkar ne verujejo nobenemu voditelju več, od takrat nima Kristan nikjer več organizacij za seboj, čeprav se že ves čas trudi, odkar se je vrnil iz Belja. Nekateri gredo za njim upajoč na gospodarske koristi kot posamezniki, politično pa ga ne poslušajo nihče. Vse njegove akcije za ustanovitev politične stranke so udarec v vodo.

Končno je ustanovil Zvezo delavskih žen in deklet, da bi potom žensk spravil skupaj vsaj nekaj nezavednežev. A komaj se je ta Zveza pojavila, že se je morala opravičevati, da »ni kristanovska«. Zlasti na shodu v Trbovljah se je zveza branila tega očitka.

»Ne bo nam komandiral ne Kristan, ne Bernot!« je kričala Ajdiškova in je mislila, da bo s tem dokazala, da sta Kristan in Bernot enaka komandanta. Na to pa ni mislila, da zavedni sodrugi vendarle priznavajo nekega komandanta in ta se imenuje program in pravilnik.

Potem je bila Ajdiškova vprašana, odkod je njena Zveza dobila denar za nakup Mosteca. Morala je priznati, da od Kristana, toda opravičila je to z imenitno izjavo: »Zveza je denar potrebovala in je morala iti nekam ponj. Ali naj bi šla k vam, ki ga nimate?«

Mi pa vemo, da Zveza sploh ni šla nikamor po denar, ker takrat je še sploh ni bilo, ampak je bila s tistim denarjem šele ustanovljena. Tak je

namreč način Kristanove komande. Bernotova komanda je pa ravno narobe. On uči, naj se delavstvo združi, naj plačuje za svojo združitev (organizacijo) pravične progresivne prispevke, pa mu ne bo treba nikamor hoditi po denar. Ajdiškova razume, da bi bilo to pravilno, ne upa se ugovarjati vpricho delavstva, pač pa pravi, da dozda to še ni mogoče, za zdaj plačujejo vse žene enako, vsaka po 3 Din na mesec, delavska ravno toliko kakor Kristanova žena ali Brezarcova, Urbančeva, Rakovčeva itd., v prihodnosti bodo pa tudi one uredile progresivne prispevke.

Za koliko se ta organizacija razlikuje od klerikalnih bratovščin? Zveza obljublja pravičnost v bodočnosti, bratovščine pa v nebesih, ali ni to vse eno? Nebesa so tudi v — bodočnosti! Pri obojih vladajo tisti, ki imajo denar, nad delavstvom, ki jim mora ta denar skupaj znositi, s trdim delom zaslužiti.

Z Zaloškimi cestami, z ministerializmom, s socialpatriotizmom, z draginjo v konsumnih družtvih (klobase kupljene po 4 Din prodajajo po 10 Din!) s tolčenjem po mizi, da bo tako, kakor oni hočejo, češ, delavci še ne razumejo politike, s takimi dejanji so delavstvo razgnali, zdaj ga pa hočejo s pomočjo kapitala zopet zediniti in mislijo, da pojde obupano delavstvo res za njimi, češ, »drugod nikjer nič ni«. Res drugod ni ne Mosteca, ne Blasnikove tiskarne, ne Ljudske tiskarne, ne privatnih milijonov, res ne, toda od kdaj se pa socialisti okoli takih kapitalov zbirajo? Ali je to Marksov nauk? Rešitev delavstva ni v tem, da se drenja okoli korit, v katere mu kapitalisti mečejo svoje ostanke, ampak delavstvo se mora samo rešiti s tem, da se združi v svoje organizacije, čeprav v teh organizacijah ni nič kapitala. Ne v kapitalu, v delu je rešitev.

Tudi naše organizacije zbirajo denar, da si nabavijo delavna in prometna sredstva. Toda ta denar ne postane nikdar kapital, to je, nikdar ne bo služil posameznikom za izkoriščanje drugih. Dajal bo delavcem dela, ne pa voditeljem korit. Zato naši člani ne vprašujejo, koliko ima naša stranka kapitala, ampak koliko ima članov, ki vršijo svoj dolžnost.

Zato tudi pri nas ni strahu pred posamezniki. Vsak lahko vstopi v našo stranko, če si služi svoj kruh z delom. Če bo vršil svojo dolžnost, se ga nič ne bojimo, če je ne bo vršil, se bo sam izključil. Zveza del. žen in deklet pa je izrazila svoji predsednici v Trbovljah nezaupanje, »ker je govorila z Bernotom«, njena centrala pa daje svoj »Ženski list« urejevati Kristanu z izgovorom, da žene same še niso zmogljive. Tajno torej dela ta zveza s Kristanom, javno pa trdi, da ni

persil

je neprekosljivo sredstvo za pranje

polovično delo, ceno pranje, snežnobelo perilo.
(Samo v teh ovojih, nikdar odprto.)

vrhniških proletarcev, ki še niso čitali »Hlapca Jerneja«, v katerem slika Cankar krivični današnji družabni red! Za zgled navedimo samo ta-le odlomek: »Zgubljeni« študent razlaga hlapcu Jerneju, ko je moral po štiridesetih letih krvavega dela s culo na rami po svetu: »Jernej, tako je naredila posvetna postava: Jernej bo zidal hišo in kadar bo dozidal: gospodar na peč, Jernej čez prag; Jernej bo oral in bo sejal in bo žel: gospodarju žetev in kruh, Jerneju kamen; Jernej bo kosil in Jernej bo mlatil, Jernej bo spravljal senó in slamo, in ko bo napolnil skedenj in podstrežje in hlev: gospodar na mehko posteljo, Jernej na trdo cesto; postarala se bosta gospodar in Jernej: gospodar bo sedel na zapečku in si bo palil pipo in bo prijetno dremal; Jernej se bo skril za hlev in bo poginil na gnili stelji. Tako je naredila posvetna postava. Božja zapoved pa je naredila: Trpi krivico, Jernej, in kadar te udari sosed na

desno lice, ponudi mu še levo; in če ti ugrabi suknjo, daj mu še srajco!« Lažeš! je vzkliknil Jernej. »Bog ni naredil krivice!« Sedaj Cankarjevih spisov ni lahko dobiti. Ne posvetna in ne cerkvena gospoda nima interesa na tem, da bi razširjevala Cankarjeve spise in ž njimi Cankarjevega duha: borbe za osvoboditev delavnega ljudstva. Zakaj vam pripovedujem vse to, predvsem vam vrhniški sodrugi? Zato, ker je zadnji čas, da pustite svojo brezbriznost, da ne čakate več novih odrešenikov, ki naj pomagajo ljudstvu. Ne zaupajte takim mogotcem, ki z zaničevalno kretnjo pravijo: »Za berače je vse dobro!« Ali se ne sramujete biti v isti stranki s tistim, ki je povsod in vedno prodril le s tako zaničevanimi »beraškimi« glasovi? In vi, mali kmetje in bajtarji, ali res ne vidite, kako vas sovražijo oholi bogati kmetje v vaseh, ki imajo gozdove polne hoj in smrek? Zakaj silite v njih družbo, v njihove stranke, ki nimajo

smisla za vas? In ubogi delavec, ki v svoji zaslepljenosti stopaš v organizacije skupno s svojimi gospodarji, veleposelniki in tovarnarji! Kako so ponosne vaše matere in žene, če ste skupno z gospodarji v eni organizaciji, kjer bi pravzaprav lahko imenoval delavec svojega gospodarja, tovarnarja »brata!« Kaj bi ti pa rekel, delavec, tvoj »brat« tovarnar, če bi mu v soboto pri izplačilu mezde dejal: »Brat tovarnar, ker sva brata po mišljenju, deliva si tudi bratovsko skupni dobiček tovarne!« Pritrdili mi boste, da bi po takem nagovoru bilo takoj konec neenakega bratstva. — Vsi tisti, ki ste ubogi, zatirani, zasmehovani, vsi, ki si služite svoj kruh z delom, spadate skupaj, združite se in ne bo je sile, ki bi vas premagala. Združite se v proletarskih zavednih organizacijah, kjer boste sami odločevali o svoji usodi. Take organizacije so danes le socialistične, na temelju tistega socializma, ki deluje z organizacijami, kjer ni

tajnih sporazumov, tajnih fondov in tajnih spletk. Nečemo »drobtinice«, kakor je pisal »Kmetijski list«, hočemo uživati le sadove našega težkega dela! Vrzite s sebe suženjske okove, vaša moč je v zavednosti in izobrazbi. Sodrug! Zavedajte se, še je čas, da si ohranite socialne pridobitve, sicer bomo šli vsi skupaj spet po oni poti, ki jo je hodil s. Sušteršič v svojih mladih letih: delavci bodo zopet hodili na delo z zoro, in z mrakom se vračali domov. Mladina! V prvi vrsti si ti dolžna, da z mladeniško silo oživiš delavsko razredno gibanje, kakor smo ga prej začrtali. Če vsi storite svojo dolžnost, bo tudi napredek delavstva gotov. »Naprej« je vaše glasilo, naprej hočemo in ne nazaj. Sodrug! Naprej na delo, vam kliče — proletarec iz ljubljanske okolice.

Poravnajte naročnino!

kristanovska. Torej je lažniva. In drugače niti biti ne more, kajti žene spadajo v skupne organizacije z moškimi in si morajo skupno z moškimi priboriti boljši družabni red v boju proti kapitalu, ne pa si ga od kapitalista — izprostiti.

Dopisi.

Nadučitelj Zmago Bregant v Blanci je v skupanju na neskončno moč Orjuna vršil na svojem službenem mestu tako gorostasnosti, da jih niti prepoznajo slovensko ljudstvo ni moglo več prenašati in jih je popisalo v »Napreju« dne 4. julija in potem obravnavalo tudi na javnem sestanku dne 26. julija. Nadučitelj ni smatral za potrebno priti na shod ali pa vsaj poslati tja kakšnega svojega zagovornika, sa-

mo v »Jutru« se je 31. julija poskušal braniti s tem, da je vse očitke označil za laž. To seveda nikakor ni dovolj, moč mora imeti že še nekaj več korajže, pred sodišče bo moral, da se pokaže, kaj je laž in kaj resnica. Bojimo se pa, da g. orjunaš ne bo imel take korajže. Zato ponovno opozarjamo na ta slučaj vse merodajne činitele, ki so dolžni skrbeti za dostojnost šolstva kot najpotrebnejše institucije za povzdigo narodne kulture. Če se šolska oblast ne bo zganila — dozdaj se ni — je pa potrebno, da se zganejo učiteljska društva. Najsi bodo katerekoli politične barve, vsa so dolžna čuvati čast učiteljskega stanu in nikakor ne smejo trpeti, da zaradi posameznikov trpi ugled vseh. Če smatra vodstvo UJU zadevo za kočljivo, ker je tudi v orjunskih vodah, naj se zganejo okrajna učiteljska društva, ali pa vsaj

posamezniki. Če ta društva iz kakršnihkoli razlogov ne storijo svoje dolžnosti, je to dokaz, da vidijo pezdirstvo očesu nečlanov, bruna v očeh lastnega pristaša pa ne vidijo, oziroma ga ne marajo videti. Morebiti ga bodo videli potem vsaj klerikalni učitelji, ki bi jih končno moralo biti tudi sram, kajti popisani očitki niso le političnega, ampak tudi gospodarskega pomena in tvorijo bistvene znake šolske korupcije. Kdorkoli trpi, da se proti taki korupciji nič ne ukrene, ga smatramo za sokrivega. Take zadeve se morajo razčistiti. Z zavlačevanjem se nič ne pomaga, kvečjemu bo ljudstvo mislilo, da upa kdo vplivati na ljudi, da bi pozabili, kar so videli in slišali.

Fram pri Mariboru. V soboto, dne 29. avgusta nas je nenadoma presenčila vest, da je preminul naš dragi prijatelj, tovariš in sodrug Ignac Stau-

ber, tesar, v 49. letu svoje starosti, ki je zapustil žalujočo ženo s štirimi še nepreskrbljenimi otroci. Kako priljubljen je bil naš rajnik, je pokazal njegov pogreb, ki je bil dne 31. avgusta dopoldne ob veliki udeležbi ljudstva vseh slojev, čeprav je bil delavnik.

Lastnik: »Sloga«, r. z. z. o. p.
Izdajateljica in odgovorna urednica:
Iza Prijateljčeva
(v imenu izvr. odbora SSJ in KDZ.)
Tisk tiskarne »Merkur« v Ljubljani.
4. IX. 1925. — 2400.

UČITELJSKA TISKARNA

Ljubljana — Frančiškanska ulica šte. 6
registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine

za šole, inšpanstva in urade, najmoderneje plakate in vabila za veselice, letne zaključke. Najmodernejša uredba za tiskanje časopisov, knjig, brošur itd.

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA

NAROČAJTE
IN ŠIRITE
NAPREJ!

Tako lovi
muhe
AEROXON
z
zaponcem
Dobi se v vseh
trgovinah.

Mehanik
Ivan Legat
špecialist za pisarniške stroje
Maribor
samo Vetrinjska ulica št. 30
Telefon šte. 434.

Excella

je najboljši in vendar najcenejši stroj za rodbino in obri. Nadomestni deli za vse stroje.

J. GOREC, LJUBLJANA

Štajerska klet
Maribor, Narodni dom
Kopališka ulica na vogalu Tattenbachove
Najcenejše vino in jabolčnik.
Podzemeljsko kegljišče

18 let priznane
kapsule „LARUCIN“
zdravilo najsigurnejše gnojno kepavico (tripel) in boleznih mokril. Škatlja 20 Din v vseh lekarnah. Direktno: APOTEKA BLUM, SUBOTICA.

Predno kupite

oglejte si v manufakturi in modni trgovini
Miloš Pšeničnik — Celje.
Znižane cene in še pri večjem nakupu znaten popust.
Postrežba solidna! Blago prvovrstno!

Češko sukno, žensko volneno blago,
perilo, platno, hlačevino, tiskovino itd.
kupite v prvovrstni kakovosti najceneje
v Celju pri „Solncu“.

Za obilen obisk se priporoča

Alojz Drofenik.

Ostanke

v dolžini
2 do 8 m

20 m močnega celirja Din 220—, 20 m trpežnega oksforta Din 230—, 20 m močne modrovine (druk) Din 240—, 20 m krasnega parhanta za otroče in ženske obleke Din 300—, 10 m hlačevine dvojno široke (cajga) za moške obleke Din 395—, 20 m belega platna Din 200—, 20 m sirovega platna Din 140— razpošilja

veletrgovina **R. Stermecki, Celje št. 23**

Ilustrovani cenik z čez 1000 slikami se pošle vsakemu zastoj. vzorci od sukna, kamgarna in razne manufakturne robe pa samo za 8 dni na ogled. Kdor pride z vlakom osebno kupoval, dobi nakupu primerno povrnitev vožnje. Naročila čez Din 500— pošlino prosto. Trgovci en gros cene.

Tvornica dežnikov in solnčnikov
L. MIKUŠ, LJUBLJANA
Mestni trg šte. 15

priporoča svojo bogato zalogo dežnikov v kakršnikoli velikosti po najnižji ceni.

Manufakturna trgovina

M. KUDIŠ - Celje - Gaberje

preporoča svojo veliko zalogo inozemskega, češkega, angleškega in blaga na drobno in debelo po najnižjih konkurenčnih cenah.

Drobnino in galanterijo ter delavsko perilo po
znižanih cenah dobite samo v detajlni trgovini

GASPARI & FANINGER

Maribor, Aleksandrova cesta 23.

Kdo Vam pomaga

v slabih časih, pri veliki dragini in pri pomanjkanju denarja?

I. N. ŠOŠTARIČ, Maribor

Aleksandrova cesta šte. 13.

Ker se fa prodaja dobro blago za obleke in perilo po nizki ceni. N. pr. platno po Din 8—, 9—, 10—, 12— itd. sukno po Din 50—, 60—, 70—, 80— itd. izgotovljene srajce Din 39— spodnje hlače Din 24— nogavice Din 7—, 8—. Kdor nima denarja dobi na obroke.

Najboljši šivalni stroj

je edino le

Grietzner in

Adler za rod-

Pouk v vezenju brezplačno.

binsko in obrtno

Večletna garancija.

rabo v vseh opre- mah

Delavnica na razpolago

Josip Petelinc, Ljubljana (blizu Prešernovega spomenika)

Kje kupuješ?

V trgovini K. WORSHEJA nasl.

ANTON MACUN

v MARIBORU, Gosposka ulica šte. 10

ker si lahko izberem izmed velike zaloge, vsakovrstnega manufakturnega blaga, kakor sukno za moške in ženske, barhenta, platno od 9 Din naprej, gradl za posteljino, odeje za postelje, izgotovljeno perilo za delavce in uradnike i. t. d. po najnižjih cenah in ker se vsakega solidno postreže.